

ผลกระทบ การปรับตัว การจัดการธุรกิจสินเชื่อและปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการ
สินเชื่อของสมาชิกสหกรณ์การเกษตร ในสถานการณ์การระบาดของโรคโควิด -19 กรณีศึกษา
สหกรณ์การเกษตรห้วยราชจำกัด

Impacts, Adaptation, Credit Business Management, and Factors Affecting
Decision to Use Credit Services of Agricultural Cooperatives Members During
the COVID-19 Pandemic: A Case Study of Huai Rat Agricultural Cooperative
Limited

ภวิชัยหาญ พะนุรมย์^{1*}

Pawidhan Panumram^{1*}

¹ สาขาเศรษฐศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
439 ถนนจระ ต่ำบดในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ 31000 ประเทศไทย

¹ Program in Economics, Faculty of Management, Buriram Rajabhat University
439 Jira Road, Nai Mueang Sub-district, Mueang District, Buriram Province, 31000, Thailand

รับบทความ: 18 กรกฎาคม 2567

ปรับปรุงบทความ: 28 สิงหาคม 2567

ตอบรับตีพิมพ์บทความ: 31 สิงหาคม 2567

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาผลกระทบของโควิด-19 ต่อการดำเนินธุรกิจสินเชื่อของสหกรณ์การเกษตรห้วยราช 2) วิเคราะห์การปรับตัวและการจัดการธุรกิจสินเชื่อของสหกรณ์ในสถานการณ์โควิด-19 และ 3) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการสินเชื่อและความสามารถในการชำระหนี้ของสมาชิกสหกรณ์ กลุ่มตัวอย่างคือสมาชิกสหกรณ์การเกษตรห้วยราชจำกัด 291 คน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบสะดวก กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามแนวทางของ Krejcie และ Morgan (1970) เครื่องมือเก็บข้อมูลเป็นแบบสอบถามปลายปิดที่มีค่าความเชื่อมั่น 0.89 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลกระทบของโควิด-19 ต่อธุรกิจสินเชื่อของสหกรณ์อยู่ในระดับสูง โดยความเสี่ยงด้านสินเชื่อเพิ่มขึ้นสูงสุดตามด้วยความต้องการสินเชื่อที่เพิ่มขึ้น และความสามารถในการชำระหนี้ลดลง 2) การปรับตัวและการจัดการธุรกิจสินเชื่อของสหกรณ์อยู่ในระดับสูง โดยการพักชำระหนี้เป็นการปรับตัวที่มากที่สุด ตามด้วยการออก

* ผู้เขียนหลัก (สาขาเศรษฐศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์)

อีเมล: pawidhan.pn@bru.ac.th

ผลิตภัณฑ์สินเชื่อใหม่ และการเพิ่มมาตรการบริหารความเสี่ยง 3) ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการสินเชื่อและความสามารถในการชำระหนี้ของสมาชิกอยู่ในระดับสูง โดยให้ความสำคัญกับการให้ความมั่นใจแก่สมาชิกมากที่สุด ตามด้วยความน่าเชื่อถือและคุณภาพการให้บริการ ความสามารถในการชำระหนี้ในระดับสูง โดยความสามารถในการชำระหนี้เป็นปัจจัยสำคัญที่สุด ตามด้วยปัจจัยภายนอกและประวัติการชำระหนี้

คำสำคัญ

ผลกระทบ การปรับตัว การจัดการธุรกิจสินเชื่อ การตัดสินใจใช้บริการสินเชื่อ สหกรณ์การเกษตร สถานการณ์โควิด

Abstract

This research aimed to 1) investigate the impact of the COVID-19 pandemic on the credit transactions of Huai Rat Agricultural Cooperative Limited, 2) analyze the adaptation and management of the credit business during the COVID-19 pandemic, and 3) examine the factors affecting the decision to use credit services and the repayment capacity of the cooperative members. The sample group consists of 291 members of the Huai Rat Agricultural Cooperative Limited selected using convenience sampling, with the sample size determined according to Krejcie and Morgan's (1970) guidelines. The data were collected using a closed-ended questionnaire with a reliability of 0.89 and analyzed using descriptive statistics. The findings were as follows: 1) The impact of COVID-19 on credit transactions was at a high level, with increased credit risk ranked first, followed by increased credit demand and decreased repayment capacity. 2) The adaptation and management of the credit business were at a high level, with debt suspension ranked first, followed by new credit products and enhanced risk management measures. 3) Factors affecting the decision to use credit services and repayment capacity were at a high level, with assurance to members ranked the highest, followed by reliability and service quality. Repayment capacity was at a high level, with repayment capacity ranked first, followed by external factors and repayment history.

Keywords

Impact, Adaptation, Credit Business Management, Decision to Use Credit Services, Agricultural Cooperation, Agricultural Cooperative, COVID-19 Situation

บทนำ

การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ส่งผลกระทบอย่างรุนแรงต่อระบบเศรษฐกิจและสังคมทั่วโลก รวมถึงประเทศไทย (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2563) ภาคเกษตรกรรมซึ่งเป็นรากฐานสำคัญของเศรษฐกิจไทยได้รับผลกระทบอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการเงินและการเข้าถึงแหล่งเงินทุน (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2563) ซึ่งสหกรณ์การเกษตรในฐานะสถาบันการเงินชุมชนที่มีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนความมั่นคงทางอาหารและการพัฒนาชนบท โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศกำลังพัฒนาอย่างประเทศไทย ที่ภาคเกษตรยังคงเป็นแหล่งการจ้างงานที่สำคัญ ถึงอย่างไรก็ตามแต่สหกรณ์การเกษตรยังต้องเผชิญกับความท้าทายในการปรับตัวและจัดการธุรกิจสินเชื่อเพื่อตอบสนองความต้องการของสมาชิกในช่วงวิกฤตนี้ (Golovina & Ruchkin, 2023, 131-138) ทั้งนี้การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ยังก่อให้เกิดวิกฤตทางเศรษฐกิจในวงกว้าง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในภาคเกษตรกรรมซึ่งเป็นรากฐานสำคัญของเศรษฐกิจไทย สหกรณ์การเกษตรในฐานะสถาบันการเงินชุมชนที่มีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนเกษตรกรได้รับผลกระทบอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ โดยเฉพาะในด้านการดำเนินธุรกิจสินเชื่อ ซึ่งเป็นบริการหลักที่ให้ความช่วยเหลือสมาชิก ในยามวิกฤต สหกรณ์การเกษตรจึงต้องเผชิญกับความท้าทายในการปรับตัวและการจัดการธุรกิจสินเชื่อเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของสมาชิกที่เปลี่ยนแปลงไป ในขณะเดียวกันก็ต้องรักษาเสถียรภาพทางการเงินของตัวเอง วิกฤตโควิด – 19 ยังก่อให้เกิดการหยุดชะงักของห่วงโซ่อุปทานในภาคการเกษตร การลดลงของความต้องการสินค้าเกษตรและการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมผู้บริโภค (Tonnang et al., 2023, 1-19) สิ่งเหล่านี้ส่งผลกระทบโดยตรงต่อรายได้และความสามารถในการชำระหนี้ของเกษตรกร ซึ่งกระทบต่อการดำเนินธุรกิจสินเชื่อของสหกรณ์การเกษตร จากการศึกษาของ Muchlisin et al. (2023, 37-47) พบว่าสหกรณ์การเกษตรในหลายประเทศต้องเผชิญกับความท้าทายในการปรับตัวและการจัดการความเสี่ยงด้านสินเชื่อ ในช่วงวิกฤตโควิด-19 โดยต้องพัฒนากลยุทธ์ใหม่ๆ ในการสนับสนุนสมาชิก เช่นการปรับโครงสร้างหนี้ การพัฒนาผลิตภัณฑ์ และการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการให้บริการ ในบริบทของประเทศไทย (กรมตรวจบัญชีสหกรณ์, 2564) รายงานว่าสถาบันการเงินชุมชนรวมถึงสหกรณ์การเกษตรได้รับผลกระทบจากการเพิ่มขึ้นของหนี้สินที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (NPLs) ในช่วงของการเกิดโรคระบาดโควิด-19 ซึ่งส่งผลต่อสภาพคล่องและความมั่นคงทางการเงินของสถาบันเหล่านี้

การวิจัยนี้มีความสำคัญในแง่ของการสร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับการบริหารจัดการสหกรณ์การเกษตรในภาวะวิกฤต ซึ่งจะเป็นประโยชน์ไม่เพียงแต่สหกรณ์การเกษตรหัวราช จำกัดเท่านั้น แต่ยังรวมถึงสหกรณ์การเกษตรอื่น ๆ ทั่วประเทศที่อาจนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาแนวทางการดำเนินงานของตนเอง นอกจากนี้ ผลการวิจัยยังสามารถใช้เป็นข้อมูลประกอบการกำหนดนโยบาย และแนวทางการดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตรในสถานการณ์วิกฤตในอนาคต ตลอดจนเป็นแนวทางในการพัฒนาผลิตภัณฑ์สินเชื่อที่ตอบสนองความต้องการของสมาชิกได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาผลกระทบของการระบาดของโรคโควิด-19 ต่อการดำเนินธุรกิจสินเชื่อของสหกรณ์การเกษตรห้วยราช จำกัด
2. เพื่อวิเคราะห์การปรับตัวและการจัดการธุรกิจสินเชื่อของสหกรณ์การเกษตรห้วยราช จำกัด ในสถานการณ์การระบาดของโรคโควิด-19
3. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการสินเชื่อและความสามารถในการชำระหนี้ของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรห้วยราช จำกัด ในสถานการณ์การระบาดของโรคโควิด-19

บททวนวรรณกรรม

แนวคิดเกี่ยวกับสหกรณ์การเกษตร

สหกรณ์การเกษตรเป็นองค์กรที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนเกษตรกรรม โดยเป็นการรวมตัวกันของสมาชิกที่มีเป้าหมายร่วมกันในการยกระดับคุณภาพชีวิตและเสริมสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจ สมาชิกแต่ละคนมีส่วนร่วมในการลงทุนผ่านการถือหุ้นและร่วมกันบริหารจัดการในด้านต่างๆ ทั้งการผลิต การจำหน่ายผลิตภัณฑ์ และการให้บริการ โดยมุ่งเน้นประโยชน์ของสมาชิกเป็นสำคัญ การดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตรยึดหลักการสหกรณ์สากล 7 ประการ (กรมส่งเสริมสหกรณ์ ม.ป.ป.) ซึ่งสะท้อนคุณค่าและอุดมการณ์ของสหกรณ์ดังนี้

1. การเป็นสมาชิกโดยสมัครใจและเปิดกว้าง สหกรณ์เปิดโอกาสให้ทุกคนที่สามารถใช้บริการและยินดีรับผิดชอบในฐานะสมาชิกเข้าร่วม โดยไม่มีการเลือกเพศ สังคม การเมือง หรือศาสนา
2. การควบคุมโดยสมาชิกตามหลักประชาธิปไตย สมาชิกทุกคนมีสิทธิออกเสียงเท่าเทียมกัน (หนึ่งคนหนึ่งเสียง) ในการกำหนดนโยบายและตัดสินใจในกิจการของสหกรณ์
3. การมีส่วนร่วมทางเศรษฐกิจของสมาชิก สมาชิกทุกคนมีส่วนร่วมในการลงทุนและควบคุมการใช้เงินทุนของสหกรณ์ตามหลักประชาธิปไตย โดยผลประโยชน์ที่ได้รับจะถูกจัดสรรตามสัดส่วนการทำธุรกิจกับสหกรณ์
4. การปกครองตนเองและความเป็นอิสระ สหกรณ์เป็นองค์กรที่พึ่งพาตนเองและปกครองตนเอง โดยอยู่ภายใต้การควบคุมของสมาชิก แม้จะมีข้อตกลงกับองค์กรอื่นๆ แต่ต้องทำภายใต้เงื่อนไขที่มั่นใจได้ว่าจะรักษาอำนาจในการควบคุมแบบประชาธิปไตยและความเป็นอิสระของสหกรณ์ไว้ได้
5. การศึกษา ฝึกอบรม และสารสนเทศ สหกรณ์จัดให้มีการศึกษาและฝึกอบรมแก่สมาชิก ผู้แทนที่ได้รับเลือกตั้ง ผู้จัดการและพนักงาน เพื่อให้บุคคลเหล่านี้จะสามารถพัฒนาสหกรณ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ
6. การร่วมมือระหว่างสหกรณ์ สหกรณ์สามารถให้บริการแก่สมาชิกอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุดและเสริมสร้างความเข้มแข็งแก่ขบวนการสหกรณ์ได้ โดยการร่วมมือกันในระดับท้องถิ่น ระดับชาติ และระดับนานาชาติ

7. การเอื้ออาทรต่อชุมชน สหกรณ์ดำเนินงานเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของชุมชน ผ่านนโยบายที่ได้รับ
ความเห็นชอบจากสมาชิก

บทบาทและความสำคัญของสหกรณ์การเกษตรต่อเกษตรกรและเศรษฐกิจชุมชน (กรมส่งเสริม สหกรณ์, ม.ป.ป.)

สหกรณ์การเกษตรมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเกษตรกรและเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่เศรษฐกิจชุมชน โดยทำหน้าที่เป็นแหล่งเงินทุนที่มีดอกเบี้ยต่ำสำหรับเกษตรกร ช่วยให้พวกเขาสามารถเข้าถึงเงินทุนได้ง่าย นอกจากนี้ สหกรณ์ยังช่วยลดต้นทุนการผลิตผ่านการจัดหาปัจจัยการผลิตในราคาที่ถูกลงกว่าท้องตลาด ซึ่งเป็นการเพิ่มความสามารถในการแข่งขันให้แก่เกษตรกร ในด้านการตลาด สหกรณ์มีบทบาทสำคัญในการเพิ่มอำนาจต่อรองให้แก่เกษตรกรในการขายผลผลิต ทำให้ได้รับราคาที่เป็นธรรมมากขึ้น อีกทั้งยังส่งเสริมการแปรรูปผลผลิตเพื่อเพิ่มมูลค่า ช่วยสร้างรายได้เพิ่มเติมให้แก่สมาชิก สหกรณ์ยังทำหน้าที่เป็นแหล่งความรู้และเทคโนโลยีการเกษตรสมัยใหม่ ช่วยให้สมาชิกสามารถพัฒนาทักษะและเพิ่มประสิทธิภาพในการทำเกษตรกรรม นอกจากนี้สหกรณ์ยังมีส่วนสำคัญในการสร้างความมั่นคงทางอาหารในชุมชน ผ่านการส่งเสริมการผลิตและการกระจายผลผลิตอย่างทั่วถึง นอกจากนี้สหกรณ์ยังส่งเสริมการออมและวินัยทางการเงินแก่สมาชิก ช่วยสร้างความมั่นคงทางการเงินในระยะยาวด้วยบทบาทหลากหลายเหล่านี้ สหกรณ์การเกษตรจึงเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาชนบท ยกระดับคุณภาพชีวิตเกษตรกรและเสริมสร้างความเข้มแข็งของเศรษฐกิจชุมชนโดยรวม

การดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตรในประเทศไทย (กรมส่งเสริมสหกรณ์, ม.ป.ป.)

สหกรณ์การเกษตรในประเทศไทยดำเนินธุรกิจหลากหลายด้านเพื่อสนับสนุนและพัฒนาภาคเกษตรกรรม โดยมีบทบาทสำคัญในการให้บริการสินเชื่อแก่สมาชิก ทั้งเพื่อการเกษตรและการพัฒนาคุณภาพชีวิต ช่วยให้เกษตรกรเข้าถึงแหล่งเงินทุนได้สะดวกขึ้น นอกจากนี้ สหกรณ์ยังจัดหาสินค้ามาจำหน่ายแก่สมาชิก โดยเฉพาะปัจจัยการผลิตทางการเกษตรและสินค้าอุปโภคบริโภคที่จำเป็น ช่วยลดต้นทุนและค่าครองชีพของสมาชิก ในด้านการตลาด สหกรณ์ทำหน้าที่ รวบรวมผลผลิตจากสมาชิก โดยรับซื้อเพื่อจำหน่ายหรือแปรรูปต่อไป ช่วยเพิ่มอำนาจต่อรองและสร้างความมั่นคงด้านรายได้ให้แก่เกษตรกร อีกทั้งดำเนินธุรกิจแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร เพื่อเพิ่มมูลค่าให้กับผลผลิตของสมาชิก นอกจากนี้สหกรณ์ยังให้บริการและส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบต่าง ๆ เช่น บริการฝึกอบรม เกือบเกี่ยว และให้คำแนะนำทางวิชาการ ซึ่งช่วยให้สมาชิกเข้าถึงเทคโนโลยีและความรู้ใหม่ ๆ ทางการเกษตร การดำเนินที่ครอบคลุมเช่นนี้ ทำให้สหกรณ์การเกษตรเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาภาคเกษตรกรรมของไทย ช่วยยกระดับคุณภาพชีวิตของเกษตรกรและเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนเกษตรโดยรวม

การดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตรในไทยอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของกรมส่งเสริมสหกรณ์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยมีพระราชบัญญัติสหกรณ์เป็นกฎหมายหลักในการกำกับดูแล นอกจากนี้ ยังมี การสนับสนุน จากภาครัฐในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การให้เงินอุดหนุน การพัฒนาบุคลากร และการส่งเสริมการตลาด เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่ระบบสหกรณ์การเกษตรไทย

แนวคิดเกี่ยวกับธุรกิจสินเชื่อในสหกรณ์การเกษตร

1. ประเภทและลักษณะของสินเชื่อในสหกรณ์การเกษตร

สินเชื่อในสหกรณ์การเกษตรมีหลากหลายประเภท ตามวัตถุประสงค์และระยะเวลาการใช้จ่ายเงิน (กรมส่งเสริมสหกรณ์, ม.ป.ป.) ประกอบด้วย

- 1) สินเชื่อระยะสั้น (ไม่เกิน 1 ปี) เช่น สินเชื่อเพื่อการผลิต และสินเชื่อเพื่อการตลาด
- 2) สินเชื่อระยะปานกลาง (1-5 ปี) เช่น สินเชื่อเพื่อซื้อเครื่องจักรกลการเกษตร
- 3) สินเชื่อระยะยาว (เกิน 5 ปี) เช่น สินเชื่อเพื่อซื้อที่ดินทำการเกษตร
- 4) สินเชื่อเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต เช่น สินเชื่อเพื่อการศึกษา และสินเชื่อเพื่อที่อยู่อาศัย

นอกจากนี้ ยังมีสินเชื่อประเภทพิเศษที่สหกรณ์อาจจัดให้มีขึ้นตามนโยบายของภาครัฐหรือความต้องการเฉพาะของสมาชิก

2. กระบวนการบริหารจัดการสินเชื่อในสหกรณ์

กระบวนการบริหารจัดการสินเชื่อในสหกรณ์การเกษตรประกอบด้วยขั้นตอนสำคัญ ดังนี้ (ศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีสหกรณ์ที่ 10, 2563)

- 1) การวางแผนสินเชื่อ
- 2) การพิจารณาสินเชื่อ
- 3) การทำสัญญาและการเบิกจ่ายเงินกู้
- 4) การติดตามและควบคุมสินเชื่อ
- 5) การจัดการหนี้มีปัญหา
- 6) การประเมินผลการดำเนินงานสินเชื่อ

ทั้งนี้ การบริหารจัดการสินเชื่อที่มีประสิทธิภาพจำเป็นต้องอาศัยระบบข้อมูลที่ทันสมัย และการพัฒนาทักษะของบุคลากรอย่างต่อเนื่อง

3. ความสำคัญของธุรกิจสินเชื่อต่อการดำเนินงานของสหกรณ์และสมาชิก

ธุรกิจสินเชื่อมีความสำคัญต่อการดำเนินงานของสหกรณ์และสมาชิกในหลายด้าน (ศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีสหกรณ์ที่ 10, 2563)

1) ต่อสหกรณ์ เป็นแหล่งรายได้หลัก สร้างความผูกพันกับสมาชิก และเป็นเครื่องมือส่งเสริมธุรกิจอื่น ๆ

2) ต่อสมาชิกเป็นแหล่งเงินทุนดอกเบี้ยต่ำ ลดการพึ่งพาแหล่งเงินกู้นอกระบบ และสนับสนุนการเพิ่มผลผลิต

3) ต่อชุมชนและเศรษฐกิจส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก ลดความเหลื่อมล้ำ และสนับสนุนการพัฒนาภาคการเกษตร อย่างไรก็ตาม การบริหารธุรกิจสินเชื่อในสหกรณ์การเกษตรยังเผชิญกับความท้าทายหลายประการ เช่น การแข่งขันกับสถาบันการเงินอื่น ความเสี่ยงจากความผันผวนของภาคการเกษตร และการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของสมาชิกรุ่นใหม่ ดังนั้น สหกรณ์จึงต้องพัฒนาผลิตภัณฑ์สินเชื่อ

และกระบวนการให้บริการอย่างต่อเนื่อง เพื่อรักษาความสามารถในการแข่งขันและตอบสนองความต้องการของสมาชิกได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วิธีการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การศึกษาครั้งนี้ประชากรที่ศึกษาคือ สมาชิกของสหกรณ์การเกษตรห้วยราช จำกัด ซึ่งมีจำนวนประชากรทั้งสิ้น 1,229 คน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบสะดวก กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามแนวทางของ Krejcie และ Morgan (1970, 607-610) ที่ระดับความคลาดเคลื่อน .05 ทำให้ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 291 คน

2. เครื่องมือในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือหลักในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากสมาชิกสหกรณ์การเกษตรห้วยราช จำกัด โดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 5 ส่วนหลัก ดังนี้

ส่วนที่ 1 ประกอบด้วยรายละเอียด ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ข้อมูลส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ โดยใช้คำถามแบบเลือกตอบและคำถามปลายปิด

ส่วนที่ 2 ประกอบด้วยรายละเอียดผลกระทบของการระบาดของโรคโควิด 19 ต่อการดำเนินธุรกิจสินเชื่อ

ส่วนที่ 3 ประกอบด้วยรายละเอียดการปรับตัวและการจัดการธุรกิจสินเชื่อ

ส่วนที่ 4 ประกอบด้วยรายละเอียด ปัจจัยด้านสหกรณ์ที่มีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการสินเชื่อของสมาชิก

ส่วนที่ 5 ประกอบด้วยรายละเอียด ความสามารถในการชำระหนี้เงินกู้ของสมาชิก โดยใช้มาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับตามแนวคิดของ Likert (1967) ดังนี้ 5 = มากที่สุด 4 = มาก 3 = ปานกลาง 2 = น้อย 1 = น้อยที่สุด

การทดสอบคุณภาพของเครื่องมือ

เพื่อให้แบบสอบถามมีคุณภาพและความน่าเชื่อถือ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือดังนี้

1. การตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity)
 - 1) นำแบบสอบถามเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน
 - 2) ใช้วิธีการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item-Objective Congruence: IOC)
 - 3) คัดเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC มากกว่าหรือเท่ากับ 0.6
 - 4) ผลการตรวจสอบได้ค่า IOC เท่ากับ 0.97
2. การปรับปรุงแบบสอบถามนำข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถาม

3. การทดลองใช้เครื่องมือ (Try out) นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่างจริง

4. การตรวจสอบความเชื่อมั่น (Reliability) วิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้วิธี หาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) (Cronbach, 1990) ผลการวิเคราะห์ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.89

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

โดยการนำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพแล้วไปแจกให้กับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นสมาชิกของสหกรณ์การเกษตรห้วยราชจำกัด ซึ่งได้กำหนดไว้ จำนวน 291 คน ได้ตอบแบบสอบถาม และทำการรวบรวมแบบสอบถามที่ได้ตอบกลับมาย่างครบถ้วน โดยตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามแต่ละฉบับก่อนนำไปวิเคราะห์ข้อมูลขั้นต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนาได้แก่ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และทำการแปลผลความหมายตามเกณฑ์ จากช่วงคะแนนหาจาก(มากที่สุด-น้อยสุด)/ ช่วงคะแนน $(5-1)/ 5 = 0.8$ ใช้เกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ยแบบอิงเกณฑ์ 5 ระดับ ดังนี้

4.21 – 5.00	หมายถึง	มีความสำคัญมากที่สุด
3.41 – 4.20	หมายถึง	มีความสำคัญมาก
2.61 – 3.40	หมายถึง	มีความสำคัญปานกลาง
1.81 – 2.60	หมายถึง	มีความสำคัญน้อย
1.00 – 1.80	หมายถึง	มีความสำคัญน้อยที่สุด

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1

ตารางที่ 1

ผลกระทบของการระบาดของโรคโควิด-19 ต่อการดำเนินธุรกิจสินเชื่อของสหกรณ์การเกษตรห้วยราช จำกัด

ลำดับที่	ผลกระทบต่อธุรกิจสินเชื่อ	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล	อันดับ
1	ความต้องการสินเชื่อเพิ่มขึ้น	4.25	0.682	มากที่สุด	2
2	ความสามารถในการชำระหนี้ลดลง	4.18	0.735	มาก	3
3	ความเสี่ยงด้านสินเชื่อเพิ่มขึ้น	4.32	0.691	มากที่สุด	1
4	การปรับเปลี่ยนรูปแบบการให้บริการ	3.95	0.803	มาก	5
5	ความต้องการสินเชื่อฉุกเฉินเพิ่มขึ้น	4.10	0.756	มาก	4
6	การขาดสภาพคล่องทางการเงิน	3.88	0.842	มาก	6
7	การเปลี่ยนแปลงนโยบายสินเชื่อ	3.76	0.789	มาก	7
ภาพรวม		4.06	0.614	มาก	

จากตารางที่ 1 ผลการวิจัยเกี่ยวกับผลกระทบของการระบาดโรคโควิด-19 ต่อการดำเนินธุรกิจสินเชื่อของสหกรณ์การเกษตรห้วยราช จำกัด แสดงให้เห็นว่าโดยภาพรวมมีผลกระทบอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ = 4.06, S.D. = 0.614) โดยความเสี่ยงด้านสินเชื่อที่เพิ่มขึ้นมีผลกระทบสูงสุด ($\bar{x}$ = 4.32, S.D. = 0.691) ตามด้วยความต้องการสินเชื่อที่เพิ่มขึ้น ($\bar{x}$ = 4.25, S.D. = 0.682) และความสามารถในการชำระหนี้ที่ลดลง ($\bar{x}$ = 4.18, S.D. = 0.735) แม้แต่ผลกระทบที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดอย่างการเปลี่ยนแปลงนโยบายสินเชื่อ ($\bar{x}$ = 3.76, S.D. = 0.789) ก็ยังอยู่ในระดับมาก สถานการณ์นี้ชี้ให้เห็นถึงความจำเป็นที่สหกรณ์ต้องปรับตัวและวางแผนการบริหารจัดการธุรกิจสินเชื่อให้สอดคล้องกับสถานะที่เปลี่ยนแปลงไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการบริหารความเสี่ยง การตอบสนองต่อความต้องการสินเชื่อที่เพิ่มขึ้น และการรับมือกับความสามารถในการชำระหนี้ของสมาชิกที่ลดลง เพื่อรักษาเสถียรภาพทางการเงินและความมั่นคงของสหกรณ์ในระยะยาว

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2

ตารางที่ 2

การปรับตัวและการจัดการธุรกิจสินเชื่อของสหกรณ์การเกษตรห้วยราช จำกัด

ลำดับที่	การปรับตัวและการจัดการธุรกิจสินเชื่อ	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล	อันดับ
1	การออกผลิตภัณฑ์สินเชื่อใหม่	4.35	0.712	มากที่สุด	2
2	การพักชำระหนี้	4.42	0.685	มากที่สุด	1
3	การปรับโครงสร้างหนี้	4.28	0.743	มากที่สุด	3
4	การพัฒนากระบวนการให้บริการออนไลน์	3.95	0.821	มาก	5
5	การเพิ่มมาตรการบริหารความเสี่ยง	4.15	0.776	มาก	4
6	การปรับลดอัตราดอกเบี้ย	3.88	0.852	มาก	6
7	การเพิ่มช่องทางการสื่อสารกับสมาชิก	3.76	0.799	มาก	7
ภาพรวม		4.11	0.627	มาก	

จากตารางที่ 2 แสดงผลการวิจัยเกี่ยวกับการปรับตัวและการจัดการธุรกิจสินเชื่อของสหกรณ์การเกษตรห้วยราช จำกัด ในสถานการณ์การระบาดของโรคโควิด-19 พบว่า

ผลการวิจัยเกี่ยวกับการปรับตัวและการจัดการธุรกิจสินเชื่อของสหกรณ์การเกษตรห้วยราช จำกัด ในสถานการณ์การระบาดของโรคโควิด-19 แสดงให้เห็นถึงการดำเนินการที่มีประสิทธิภาพของสหกรณ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.11 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.627 สหกรณ์ได้ให้ความสำคัญอย่างมากกับการพักชำระหนี้ ซึ่งมีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่ 4.42 สะท้อนถึงความเข้าใจในสถานการณ์ที่สมาชิกอาจมีความสามารถในการชำระหนี้ลดลง นอกจากนี้ การออกผลิตภัณฑ์สินเชื่อใหม่และการปรับโครงสร้างหนี้ก็เป็นมาตรการสำคัญที่ได้รับการดำเนินการอย่างจริงจัง โดยมีค่าเฉลี่ย 4.35 และ 4.28 ตามลำดับ สหกรณ์ยังได้ให้

ความสำคัญกับการเพิ่มมาตรการบริหารความเสี่ยงและการพัฒนาระบบการให้บริการออนไลน์ ซึ่งแสดงถึงความพยายามในการปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ที่มีความไม่แน่นอนสูงและความจำเป็นในการลดการติดต่อแบบตัวต่อตัว แม้ว่าการปรับลดอัตราดอกเบี้ยและการเพิ่มช่องทางการสื่อสารกับสมาชิกจะมีค่าเฉลี่ยต่ำกว่ามาตรการอื่น แต่ก็ยังอยู่ในระดับมาก สะท้อนถึงความพยายามของสหกรณ์ในการช่วยเหลือและรักษาความสัมพันธ์กับสมาชิกในทุกด้าน

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 3

ตารางที่ 3

ปัจจัยการตัดสินใจใช้บริการสินเชื่อของสมาชิกสหกรณ์เกษตรห้วยราช จำกัด

ลำดับที่	ปัจจัยการให้บริการสินเชื่อ	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล	ลำดับ
1	ด้านภาพลักษณ์	3.82	0.621	มาก	4
2	ด้านความน่าเชื่อถือ	3.95	0.573	มาก	2
3	ด้านการบริหารงาน	3.78	0.689	มาก	5
4	ด้านคุณภาพการให้บริการ	3.87	0.612	มาก	3
5	ด้านการให้ความมั่นใจแก่สมาชิก	4.01	0.659	มาก	1
6	ด้านการเอาใจใส่สมาชิก	3.70	0.605	มาก	6
7	ด้านสถานที่ตั้ง	3.65	0.701	มาก	7
	รวม	3.83	0.494	มาก	

ผลการวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยด้านสหกรณ์แสดงให้เห็นว่าโดยภาพรวม สมาชิกให้ความสำคัญกับปัจจัยต่าง ๆ ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ที่ 3.83 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.494 เมื่อพิจารณาแต่ละด้านพบว่าด้านการให้ความมั่นใจแก่สมาชิกได้รับความสำคัญสูงสุด ด้วยค่าเฉลี่ย 4.01 รองลงมาคือด้านความน่าเชื่อถือ (ค่าเฉลี่ย 3.95) และด้านคุณภาพการให้บริการ (ค่าเฉลี่ย 3.87) ตามลำดับ ส่วนด้านภาพลักษณ์ด้านการบริหารงาน และด้านการเอาใจใส่สมาชิก ก็ได้รับความสำคัญในระดับมากเช่นกัน โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.70-3.82 ปัจจัยที่ได้รับความสำคัญน้อยที่สุดคือด้านสถานที่ตั้ง แต่ก็ยังอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย 3.65 ทั้งนี้ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของทุกปัจจัยอยู่ระหว่าง 0.573-0.701 ซึ่งแสดงถึงการกระจายตัวของข้อมูลในระดับปานกลาง ผลการวิจัยนี้สะท้อนให้เห็นว่าสมาชิกให้ความสำคัญกับความมั่นใจและความน่าเชื่อถือของสหกรณ์เป็นอย่างมาก รวมถึงคุณภาพการให้บริการ ในขณะที่ปัจจัยด้านกายภาพอย่างสถานที่ตั้งมีความสำคัญน้อยกว่าเมื่อเทียบกับปัจจัยอื่น ๆ อย่างไรก็ตาม ทุกปัจจัยล้วนได้รับการประเมินความสำคัญในระดับมาก ซึ่งแสดงให้เห็นว่าสมาชิกคาดหวังการดำเนินงานที่มีคุณภาพจากสหกรณ์ในทุก ๆ ด้าน

ตารางที่ 4

ระดับความสามารถในการชำระหนี้เงินกู้ของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรห้วยราช จำกัด

ลำดับที่	ความสามารถในการชำระหนี้เงินกู้	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล	ลำดับ
1	ด้านวัตถุประสงค์การกู้และการนำไปใช้	3.72	0.645	มาก	4
2	ด้านความสามารถในการชำระหนี้	3.98	0.671	มาก	1
3	ด้านประวัติการชำระหนี้	3.85	0.623	มาก	3
4	ด้านหลักประกันเงินกู้	3.68	0.587	มาก	5
5	ด้านปัจจัยภายนอกที่มีผลต่อการชำระหนี้	3.91	0.596	มาก	2
	รวม	3.83	0.508	มาก	

ผลการวิจัยเกี่ยวกับความสามารถในการชำระหนี้เงินกู้ของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรห้วยราช จำกัด แสดงให้เห็นว่าโดยภาพรวม สมาชิกมีความสามารถในการชำระหนี้อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ที่ 3.83 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.508 เมื่อพิจารณาแต่ละด้าน พบว่าด้านความสามารถในการชำระหนี้มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่ 3.98 แสดงถึงความมั่นใจของสมาชิกในการจัดการภาระหนี้สินของตนเอง รองลงมาคือด้านปัจจัยภายนอกที่มีผลต่อการชำระหนี้ ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 3.91 สะท้อนให้เห็นว่าสมาชิกตระหนักถึงผลกระทบของปัจจัยภายนอกต่อความสามารถในการชำระหนี้ ด้านประวัติการชำระหนี้อยู่ในอันดับที่ 3 ด้วยค่าเฉลี่ย 3.85 แสดงให้เห็นว่าสมาชิกส่วนใหญ่มีประวัติการชำระหนี้ที่ดี ส่วนด้านวัตถุประสงค์การกู้และการนำไปใช้ มีค่าเฉลี่ย 3.72 อยู่ในอันดับที่ 4 บ่งชี้ว่าสมาชิกมีการใช้เงินกู้ตรงตามวัตถุประสงค์ในระดับที่ดี ด้านหลักประกันเงินกู้มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดที่ 3.68 แต่ยังคงอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่าแม้สมาชิกจะมีความสามารถในการจัดหาหลักประกันเงินกู้ แต่อาจมีข้อจำกัดบางประการเมื่อเทียบกับด้านอื่น ๆ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของทุกด้านอยู่ระหว่าง 0.587-0.671 ซึ่งแสดงถึงการกระจายตัวของข้อมูลในระดับปานกลาง โดยด้านความสามารถในการชำระหนี้มีการกระจายตัวมากที่สุด (S.D. = 0.671) ในขณะที่ด้านหลักประกันเงินกู้มีการกระจายตัวน้อยที่สุด (S.D. = 0.587)

ผลการวิจัยนี้แสดงให้เห็นว่าสมาชิกสหกรณ์การเกษตรห้วยราช จำกัด มีความสามารถในการชำระหนี้เงินกู้อยู่ในระดับมากในทุกด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านความสามารถในการชำระหนี้และการตระหนักถึงปัจจัยภายนอกที่อาจส่งผลต่อการชำระหนี้ ซึ่งเป็นสัญญาณที่ดีต่อสถานะทางการเงินของสหกรณ์ และความมั่นคงในการดำเนินงานด้านสินเชื่อ

อภิปรายผลการวิจัย

การอภิปรายผลการวิจัยเกี่ยวกับผลกระทบของการระบาดของโรคโควิด-19 ต่อธุรกิจสินเชื่อของสหกรณ์การเกษตรห้วยราช จำกัด สะท้อนให้เห็นถึงผลกระทบในระดับมากต่อการดำเนินงานของสหกรณ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านความเสี่ยงด้านสินเชื่อที่เพิ่มขึ้น ความต้องการสินเชื่อที่สูงขึ้น และความสามารถใน

การชำระหนี้ของสมาชิกที่ลดลง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Compana et al. (2021, 251-264) ที่พบว่า วิกฤตโควิด-19 ส่งผลกระทบอย่างมีนัยสำคัญต่อการดำเนินงานของสหกรณ์ ในการรับมือกับสถานการณ์ดังกล่าว สหกรณ์ได้แสดงให้เห็นถึงความสามารถในการปรับตัวและจัดการธุรกิจสินเชื่อในระดับมาก โดยเฉพาะการดำเนินมาตรการพักชำระหนี้ การออกผลิตภัณฑ์สินเชื่อใหม่ และการปรับโครงสร้างหนี้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางที่ Juszczuk et al. (2022, 93-103) เสนอไว้เกี่ยวกับความจำเป็นในการมีความยืดหยุ่นในการปรับนโยบายสินเชื่อและมาตรการช่วยเหลือลูกหนี้ในช่วงวิกฤต ผลการวิจัยยังชี้ให้เห็นว่าปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการสินเชื่อของสมาชิกคือ การให้ความมั่นใจแก่สมาชิก ความน่าเชื่อถือ และคุณภาพการให้บริการ ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีคุณภาพบริการของ Jumawan (2022, 4274-4286) ที่เน้นย้ำความสำคัญของความมั่นใจและความน่าเชื่อถือในการส่งผลต่อการตัดสินใจของลูกค้า สิ่งนี้สะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญของการสร้างและการรักษาความสัมพันธ์ที่ดีกับสมาชิกโดยเฉพาะในช่วงวิกฤต ซึ่งสหกรณ์มีการเพิ่มช่องทางการสื่อสารและการให้ข้อมูลแก่สมาชิกเพื่อสร้างความเข้าใจและความเชื่อมั่นในการดำเนินงานของสหกรณ์

แม้ว่าสถานการณ์โควิด-19 จะส่งผลกระทบต่อความสามารถในการชำระหนี้ แต่ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าสมาชิกยังคงมีความสามารถในการชำระหนี้ในระดับมาก โดยเฉพาะในด้านความสามารถในการชำระหนี้และการตระหนักถึงปัจจัยภายนอก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (Gatawa, 2022, 1-8) ที่เน้นย้ำความสำคัญของความตระหนักรู้ทางการเงินและการวางแผนการเงินที่ดีของสมาชิกสหกรณ์ในการรักษาความสามารถในการชำระหนี้แม้ในภาวะวิกฤต อย่างไรก็ตามการลดลงบางส่วนของความสามารถในการชำระหนี้ อาจเป็นสัญญาณเตือนถึงความเสี่ยงที่อาจเพิ่มขึ้นในอนาคต ซึ่งสหกรณ์มีการเพิ่มมาตรการในการติดตามและการประเมินผลความสามารถในการชำระหนี้ของสมาชิกรวมถึงการให้ความรู้ด้านการวางแผนการเงินเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงทางการเงินให้กับสมาชิกในระยะยาว นอกจากนี้ผลการวิจัยยังสะท้อนให้เห็นถึงการจัดการเชิงกลยุทธ์ในภาวะวิกฤต โดยสหกรณ์การเกษตรห้วยราชได้แสดงให้เห็นถึงความสามารถในการปรับตัวได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการรักษาเสถียรภาพทางการเงินและความเชื่อมั่นของสมาชิก การเพิ่มความเสี่ยงด้านสินเชื่อชี้ให้เห็นถึงความจำเป็นในการพัฒนาระบบการบริหารความเสี่ยงที่มีความซับซ้อนและครอบคลุมมากขึ้น เพื่อรองรับสถานการณ์ที่ไม่คาดคิดในอนาคต ถึงอย่างไรก็ตามการเพิ่มขึ้นของความต้องการสินเชื่อในช่วงวิกฤตก็ชี้ให้เห็นถึงความบทบาทสำคัญของสหกรณ์ในฐานะแหล่งเงินทุนของชุมชนในยามที่พบกับสถานการณ์วิกฤต ซึ่งสหกรณ์ควรมีการพิจารณาผลิตภัณฑ์สินเชื่อที่มีลักษณะความยืดหยุ่นสูงและสามารถตอบสนองต่อความต้องการของสมาชิกโดยเฉพาะในช่วงวิกฤต โดยคำนึงถึงการรักษาสมาดุลระหว่างการสนับสนุนสมาชิกและการบริหารความเสี่ยงของสหกรณ์

สรุป

การระบาดของโรคโควิด-19 ส่งผลกระทบอย่างมากต่อธุรกิจสินเชื่อของสหกรณ์การเกษตรห้วยราช จำกัด อย่างไรก็ตามสหกรณ์ได้มีการปรับตัวและดำเนินมาตรการต่างๆเพื่อบรรเทาความช่วยเหลือแก่สมาชิก

และจัดการธุรกิจสินเชื่ออย่างมีประสิทธิภาพ ในขณะที่สมาชิกให้ความสำคัญกับปัจจัยด้านความมั่นคงและความน่าเชื่อถือของสหกรณ์ในการตัดสินใจใช้บริการสินเชื่อ และยังคงมีความสามารถในการชำระหนี้อยู่ในระดับมาก แม้จะมีผลกระทบจากสถานการณ์การระบาดของโรคโควิด -19

ข้อเสนอแนะการนำงานวิจัยไปใช้

1) การเสริมสร้างความรู้ทางการเงินแก่สมาชิกควรเป็นหนึ่งในนโยบายสำคัญของสหกรณ์ โดยอาจจัดทำเป็นโปรแกรมการให้ความรู้ทางการเงินที่ครอบคลุมและเข้าถึงง่าย เน้นการวางแผนการเงิน การบริหารหนี้และการรับมือกับวิกฤตทางการเงิน เพื่อเสริมสร้างความมั่นคงทางการเงินในระยะยาว

2) สหกรณ์ควรพัฒนากลยุทธ์การสื่อสารและการสร้างความสัมพันธ์กับสมาชิกให้มีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะในช่วงวิกฤติ อาจพิจารณาการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการเข้าถึงและให้ข้อมูลแก่สมาชิกได้อย่างทั่วถึงและรวดเร็ว เพื่อสร้างความเข้าใจและความเชื่อมั่นในการดำเนินงานของสหกรณ์

3) การพัฒนาศักยภาพของบุคลากรสหกรณ์ควรเป็นอีกหนึ่งประเด็นสำคัญ โดยเฉพาะในด้านการบริหารความเสี่ยง การให้คำปรึกษาทางการเงิน และการพัฒนาผลิตภัณฑ์สินเชื่อที่ตอบสนองต่อความต้องการของสมาชิกในภาวะวิกฤติ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการรับมือกับสถานการณ์ฉุกเฉิน

ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบผลกระทบและการปรับตัวของสหกรณ์การเกษตรในพื้นที่ต่างๆทั่วประเทศ เพื่อให้ได้ภาพรวมที่ครอบคลุมและเข้าใจความแตกต่างของผลกระทบและการรับมือแต่ละพื้นที่

2) ควรมีการทำวิจัยในระยะยาว เพื่อติดตามผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงของธุรกิจสินเชื่อสหกรณ์การเกษตรในช่วงหลังการระบาดของโควิด -19 เพื่อประเมินความยั่งยืนของมาตรการที่ใช้และผลกระทบระยะยาวต่อสหกรณ์และสมาชิก

3) ควรศึกษาเชิงลึกเกี่ยวกับประสิทธิผลของมาตรการช่วยเหลือต่างๆที่สหกรณ์นำไปใช้ในช่วงวิกฤติ เช่น การพักชำระหนี้ การปรับโครงสร้างหนี้ เพื่อประเมินผลลัพธ์และพัฒนาแนวทางที่เหมาะสมสำหรับการรับมือกับวิกฤติในอนาคต

เอกสารอ้างอิง

กรมตรวจบัญชีสหกรณ์. (2564). *ภาวะเศรษฐกิจภาคสหกรณ์ประจำปี 2564 ภาวะเศรษฐกิจภาคสหกรณ์*.

<https://www.cad.go.th/ewtadmin/ewt/statistic/download/information64/pavaTH64.pdf>

กรมส่งเสริมสหกรณ์. (ม.ป.ป.). *อุดมการณ์ หลักการ และวิธีการสหกรณ์*.

https://www.cpd.go.th/cpdth2560/images/main_udomka_cpd.pdf

_____. (ม.ป.ป.). *สหกรณ์การเกษตร*. <https://cpd.go.th/content-page/item/1748-coop-type-agri.html#agri>

- ธนาคารแห่งประเทศไทย. (2563). สถานการณ์การระบาดของ COVID-19 ส่งผลกระทบทางเศรษฐกิจต่อภาคธุรกิจและประชาชนในวงกว้าง. <https://www.bot.or.th/th/our-roles/special-measures/covid-19.html>
- ศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีสหกรณ์ที่ 10. (2563). การบริหารสินเชื่อสหกรณ์ภาคการเกษตรให้มีประสิทธิภาพ https://km.cpd.go.th/pdf-bin/pdf_8187097917.pdf
- Campana-Aroba, L., & Twinedallerena, W. (2021). Impacto del COVID-19 en al sectre financiero a nivel de cooperativas del segmento. *593 Digital Publisher CEIT*, 6(5), 251-264. <https://doi.org/10.33386/593dp.2021.5.704>
- Cronbach, L. J. (1990). *Essentials of Psychological Testing* (5th Ed.). New York: Harper & Row.
- Gatawa, G. (2022). Financial stewardship of Cooperatives. *Advance*, March 2022, 1-8. <https://doi.org/10.31124/advance.19350134.v1>
- Golovina, S. G., & Ruchkin, A. V. (2023). The role of cooperatives in the sustainable development of rural areas. *Agrarian Science*, 371(6), 131-138. <http://doi.org/10.32634/0869-8155-2023-371-6-131-1138>
- Jumawan, A. R. (2022). Issues and Challenges among Cooperatives in Zamboanga del Norte in pursuit for Survival and Sustainability during the CoViD-19 Pandemic. *International Journal of Scientific Research and Management*, 10(12), 4274-4286. <https://doi.org/10.18535/ijssrm/v10i12.em01>
- Juszczyk, S., Wioleta, Bartosiak., Bartosz, Kublik., & Łukasz, Mleczko. (2022). Macroeconomic factors as tools for stimulation or destimulation of agribusiness loans in crisis situation. *Scientific Journals Warsaw University of Life Sciences*, 28(77), 93-103. <https://doi.org/10.22630/PEFIM.2022.28.77.17>
- Krejcie, R. V. & Mogan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607-610. <https://doi.org/10.1177/001316447003000308>
- Likert, R. (1967). *The method of constructing and Attitude Scale. Reading in attitude theory and measurement*. New York: Wiley & Son.
- Muchlisin, M., Pinandito, G., Apriliyanto, V., & Wiratno, A. (2023). Assessment of the health level of Taawun Al-Irsyad Cilacap cooperative during and after the COVID-19 pandemic. *Jurnal Riset Akuntansi Soedirman*, 2(1), 37-47. <http://doi.org/10.32424/1.jras.2023.2.19045>

Tonnang, H. E. Z., Sokame, M. B., Saliou Niassy, W. M. & Muriithi, W. B. (2023). System Dynamics Modeling for Assessing the Impact of COVID-19 on Food Supply Chains: A Case Study of Kenya and Rwanda. *Sustainability*, 15(6), 1-19.
<https://doi.org/10.3390/su15064717>